

Boj proti globalni revščini ni zgolj vprašanje dobrotelnosti, temveč temeljna naloga pravičnosti, ki bi morala skrbeti vsakogar, saj odpira vrata neizmerne človeškega potenciala.

Revščina ni le pomanjkanje dohodka ali finančne stiske – kot se običajno opredeljuje z življenjem z manj kot 1,90 dolarja na dan. Gre predvsem za to, da posameznik nima možnosti, da bi uresničil svoj potencial. Zato je za odpravo revščine pomembno, da obravnavamo širše vidike, s katerimi se sooča več kot 700 milijonov ljudi, kar predstavlja 10 % svetovnega prebivalstva. Ti ljudje se soočajo z različnimi ovirami, kot so omejen dostop do izobraževanja, slaba zdravstvena oskrba in socialna diskriminacija. Te izzive je zelo težko premagati, saj otežujejo zadostitev osnovnim potrebščinam, kot so zdravje, izobraževanje ter dostop do pitne vode in sanitarnih storitev. Naslavljanje socialnih neenakosti in zagotavljanje socialne zaščite za ranljive skupine sta ključna koraka na poti k odpravi revščine, ki ostaja eden največjih izzivov človeštva.

Kako lahko kot skupnost uporabimo lokalne vire in pobude za zmanjšanje socialnih neenakosti ter ustvarimo bolj enakopravno družbo, kjer bo revščina bistveno zmanjšana?

Sofinancira
Evropska unija

Gospodarska rast mora biti vključena, da zagotovi trajnostna delovna mesta in spodbuja enakost, saj odprava revščine povečuje gospodarski potencial in spodbuja napredek.

Povečanje števila delovnih mest samo po sebi ni dovolj; ta delovna mesta morajo zagotavljati poštena plačila in dostojne delovne pogoje, če želimo resnično zmanjšati neenakost. Poročilo Mednarodne organizacije dela za leto 2024 poudarja, da je globalna brezposelnost padla na 5,1 %, vendar približno 2 milijardi ljudi še vedno dela v neformalnem sektorju, kjer nimajo varnosti zaposlitve in poštenega plačila. Kljub 2,2-odstotnemu povečanju globalne zaposlitve v letu 2023 produktivnost ni sledila temu porastu, kar otežuje izboljšanje plač. Da bi gospodarska rast koristila vsem, je nujno, da se osredotočimo na ustvarjanje visokokakovostnih delovnih mest, ki bodo ljudi dvignila iz revščine in prispevala k bolj stabilnemu in pravičnemu gospodarstvu.

Kako lahko ustvarjanje delovnih mest pripomore k trajnostni odpravi revščine in katere ukrepe je najbolj učinkovito sprejeti za izboljšanje finančne vključenosti v revnih regijah, da podpiramo ta proces?

Sofinancira
Evropska unija

Številni ljudje se za preživetje zanašajo na naravne vire, zato je ključno zagotoviti trajnostno ravnanje z njimi in preprečiti degradacijo zemlje.

Podnebne spremembe se dogajajo zelo hitro, najbolj ranljivi pa so avtohtoni narodi, ki so močno odvisni od naravnih virov za preživetje, kot so ribolov, lov in pridelava kmetijskih pridelkov. Približno četrтина svetovne kopenske površine je v lasti, uporabi ali pa je zasedena z avtohtonimi ljudstvi, vendar okoljska degradacija močno ogroža njihovo življenje, preživetje in zdravje. Trajnostno upravljanje naravnih virov je ključno, da avtohtoni ljudje ohranijo svoj način življenja, pri tem pa lahko njihovo tradicionalno znanje in kmetijske prakse pomagajo pri ohranjanju teh virov. Kljub temu pa so pogosto izključeni iz odločanja in niso v položaju, da bi zagovarjali svoje pravice.

Kakšne politike bi lahko uvedli, da bi zagotovili vključitev avtohtonih ljudstev v procese odločanja ter upravljanje z naravnimi viri in ekosistemi?

Sofinancira
Evropska unija

Čeprav so viri na voljo v obilju, neenak dostop in neučinkovitost vodita v široko razširjeno podhranjenost, zaradi česar lakota ostaja glavni vzrok smrti po svetu. Trajnostno kmetovanje, sodobne tehnologije in pravična porazdelitev so ključ do odprave lakote za vse!

Skoraj tretjina hrane se na svetovni ravni zavrže, kot poroča Organizacija za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov (FAO) v letu 2021. FAO indeks izgub hrane iz leta 2021 kaže, da se približno 14 % hrane izgubi po obiranju, preden doseže prodajna mesta. V Evropski uniji je letni odpadki hrane zaskrbeljujočih 59 milijonov ton, kar pomeni 131 kg na osebo. Ta zavržena hrana ima tržno vrednost okoli 132 milijard evrov, po podatkih Eurostata za leto 2022. Eurostat tudi ocenjuje, da lahko do 10 % hrane, ki je na voljo potrošnikom v EU, konča kot odpadki. Hkrati si 32,6 milijona ljudi v EU težko privoščijo dostojen obrok vsak drugi dan, kot poroča v letu 2021. Indeks odpadkov hrane UNEP iz leta 2021 pa izpostavlja, da je bilo leta 2019 zavrženih približno 931 milijonov ton hrane.

Katere pobude bi lahko uvedli v šolah, da bi učence ozavešili in jih vključili v boj proti lakoti in podhranjenosti? In kako bi se lahko obravnavanje debelosti in povečane telesne teže v tem procesu vključilo v to pobudo?

Sofinancira
Evropska unija

Naložbe v male kmete in izboljšanje dostopa do trgov lahko okrepijo prehransko varnost in spodbudijo gospodarsko rast v podeželskih skupnostih, kar vodi v trajnostni razvoj.

Kmetje z manjšim obsegom pridelave so ključni za globalno pridelavo hrane, saj prispevajo približno 35 % svetovne hrane, medtem ko obdelujejo le 12 % vse kmetijske zemlje. Kljub temu se pogosto soočajo z izzivi, kot so omejeni viri in slab dostop do trgov. Po podatkih Organizacije za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov lahko izboljšanje dostopa do trgov in naložbe v te kmete povečajo njihov dohodek za do 20 %. To ne le izboljša prehransko varnost, ampak tudi spodbuja gospodarsko rast v podeželskih skupnostih. S podporo teh kmetom lahko povečamo produktivnost, zmanjšamo revščino in spodbudimo trajnostni gospodarski razvoj.

Kako lahko izboljšanje dostopa do virov in znanja za manjše pridelovalce hrane, skupaj s strategijami za izboljšanje dostopa do trgov za kmete z manjšim obsegom pridelave, pripomore k izkoreninjenju lakote?

Sofinancira
Evropska unija

Kmetijstvo nalaga resno breme okolju v procesu zagotavljanja hrane in vlaknin za ljudi, kar vodi v degradacijo tal, izgubo biotske raznovrstnosti in onesnaževanje zraka.

Po podatkih Organizacije za prehrano in kmetijstvo je kmetijstvo največji porabnik vode ter glavni vir onesnaževanja z nitrati v podzemnih in površinskih vodah, prav tako pa je pomemben vir onesnaževanja z amonijakom. Kmetijstvo prispeva tudi k onesnaževanju vodotokov s fosfati in sproščanju močnih toplogrednih plinov, kot sta metan in dušikov oksid, v ozračje. Vendar pa kmetijstvo in prehranski sistemi prinašajo tudi številne koristi za ljudi in okolje, med drugim z akumulacijo CO₂ v obliki ogljika v vegetaciji in tleh, ohranjanjem pol-naravnih habitatov in vrst divjih živali, ter z uporabo naprednih tehnologij, socialnih inovacij in praks krožnega gospodarstva. Takšne trajnostne kmetijske prakse so ključnega pomena za zagotovitev, da nihče na svetu ne bo trpel zaradi lakote.

Kako lahko uskladimo potrebo po večji kmetijski produktivnosti z nujno potrebo po zmanjšanju okoljskega vpliva? Kaj lahko storimo na lokalni in regionalni ravni, da omilimo okoljski vpliv kmetijstva?

Sofinancira
Evropska unija

Podpiranje zdravega načina življenja za posameznike vseh starosti. Prizadevanje za zagotavljanje celovite zdravstvene oskrbe ter podporo duševnemu in telesnemu zdravju za vse. Spodbujanje zdravstvene enakosti skozi vse življenjske faze.

Dobro zdravje je temelj za razvoj skupnosti in dobrobit. Vendar pa milijoni ljudi nimajo dostopa do osnovne zdravstvene oskrbe, nujnih zdravil in cepljenj, kar prispeva k temu, da vsak dan umre približno 16.000 otrok, preden dopolnijo pet let, večinoma zaradi preprečljivih vzrokov. Družbeni dejavniki, kot so revščina, izobrazba in življenjski pogoji, pomembno vplivajo na zdravstvene izide posameznikov. Zmanjšanje svetovne umrljivosti mater za 38 % med letoma 2000 in 2017 kaže na napredek, vendar še vedno obstajajo razlike. Povezovanje zdravstvenih storitev s strategijami, ki ciljajo na socialne dejavnike zdravja, lahko privede do bolj trajnostnih zdravstvenih izidov. Krepitev zdravstvenih sistemov po svetu, zlasti v okoljih z omejenimi viri, je ključnega pomena za širjenje dostopa do zdravstvenih storitev.

Kako lahko mladi prispevajo k spodbujanju zdravja in dobrobiti v svojih skupnostih, in kateri so osnovni pogoji za trajnostno dobrobit? Kako pa lahko nove inovacije podpirajo ta prizadevanja?

Sofinancira
Evropska unija

Zdrava populacija spodbuja gospodarsko produktivnost, saj izboljšanje dostopa do zdravstvene oskrbe zmanjšuje gospodarske obremenitve zaradi bolezni in povečuje učinkovitost delovne sile.

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) poudarja, da vlaganje v univerzalno zdravstveno pokritost prinaša pomembne gospodarske koristi, saj vsak porabljen dolar lahko prinese do 4 dolarje nazaj z izboljšanjem produktivnosti in zmanjšanjem stroškov zdravstvene oskrbe. Slabo zdravje je velik udarec za svetovno gospodarstvo, saj vsako leto stane približno 3 bilijone dolarjev zaradi izgubljene produktivnosti. Z zagotavljanjem dostopa do kakovostne zdravstvene oskrbe za vse ter podporo tako duševnemu kot telesnemu zdravju lahko ustvarimo bolj zdravo delovno silo. To ne le izboljša življenja ljudi, temveč tudi spodbuja gospodarsko rast, zmanjšuje dolgoročne stroške in krepi gospodarstva po vsem svetu.

Kako se lahko rešujejo globalni zdravstveni izzivi in katere strategije lahko izboljšajo dostop do osnovnih zdravstvenih storitev za vse prebivalce, ob upoštevanju ekonomske trajnosti zdravstvene oskrbe?

Sofinancira
Evropska unija

Zdravi ekosistemi so ključni za ohranjanje človeškega zdravja, saj zagotavljajo čist zrak, svežo vodo in zdravilne vire. Degradacija teh ekosistemov lahko poslabša zdravstvene izzive in omeji razpoložljivost naravnih virov.

Onesnaževanje, pomembna okoljska grožnja za zdravje, prispeva k številnim boleznim, vključno z respiratornimi in srčno-žilnimi težavami ter rakom. Podnebne spremembe prav tako vplivajo na zdravje, saj širijo geografsko območje bolezni, kot sta malarija in denge, zaradi naraščajočih globalnih temperatur.

Ohranjanje biotske raznovrstnosti je ključnega pomena za medicinska raziskovanja, saj so mnogi farmacevtski izdelki pridobljeni iz naravnih spojin. Trajnostne kmetijske prakse zagotavljajo prehransko varnost, zmanjšujejo izpostavljenost škodljivim kemikalijam in izboljšujejo kakovost hrane, kar je bistveno za preprečevanje bolezni. Uveljavitev okoljskih predpisov in spodbujanje zelenih urbanih površin lahko zmanjšata zdravstvena tveganja z zmanjšanjem onesnaževanja in izboljšanjem kakovosti bivanja v mestih.

Kako se lahko mladi vključijo ali zagovarjajo politike, ki ščitijo in izboljšujejo naravno okolje za podporo javnemu zdravju? Kakšne projekte na ravni skupnosti lahko mladi uvedejo, da bi spodbujali okoljsko zdravje?

Sofinancira
Evropska unija

Zagotavljanje dostopa do vključujočega in visokokakovostnega izobraževanja za vse, podpiranje priložnosti za vseživljenjsko učenje in spodbujanje posameznikov, da uresničijo svoj polni potencial kot aktivni člani družbe.

Kljub napredku je bilo leta 2018 več kot 260 milijonov otrok (vključno z nesorazmernim številom deklet) brez šolanja, prav tako pa več kot polovica vseh otrok in adolescentov po svetu ne dosega minimalnih standardov znanja za branje in matematiko. Leta 2013 je bilo še vedno 757 milijonov odraslih, ki niso znali brati in pisati, od tega dve tretjini žensk. Neenakosti pri dostopu do izobraževanja ostajajo velike, saj je za otroke, ki prihajajo iz najrevnejših gospodinjstev bistveno bolj verjetno, da bodo ostali brez šolanja v primerjavi z otroki iz najbogatejših družin. Poleg tega je izobrazba vodje gospodinjstva močno vplivala na verjetnost, da bodo otroci obiskovali šolo, kar poudarja kompleksno medsebojno povezavo med revščino, spolom in izobraževalnimi priložnostmi.

Kako lahko mladi in programi neformalnega izobraževanja pripomorejo k večjemu dostopu do kakovostnega izobraževanja ter spodbujanju razvoja ključnih veščin, še posebej v marginaliziranih in prikrajšanih skupnostih?

Sofinancira
Evropska unija

10

Kakovostno izobraževanje je temelj gospodarskega razvoja, saj posameznikom zagotavlja spretnosti, potrebne za sodelovanje in prispevanje k trajnostnemu gospodarstvu.

V državah z nizkimi dohodki lahko že eno dodatno leto šolanja poveča dohodek posameznika za do 10%, po podatkih UNESCO. Če bi vsi učenci pridobili osnovne bralne spretnosti, bi to iztrgalo 171 milijonov ljudi iz revščine in prineslo spremembe v življenju posameznikov ter celotnih skupnosti.

Kakovostno izobraževanje ne pripravlja le posameznikov na boljša delovna mesta, ampak jim omogoča večji zaslužek, podporo družinam ter prekinitev začaranega kroga revščine. Prav tako prispeva k zmanjšanju neenakosti in krepitvi močnejših, bolj odpornih gospodarstev. Ko imajo ljudje dostop do izobraževanja, to lahko koristi celotni družbi, saj vodi v stabilnejše in uspešnejše skupnosti, kjer so priložnosti bolj enakomerno porazdeljene.

Kateri so ključni izzivi pri zagotavljanju kakovostnega izobraževanja v razvijajočih se državah in kako lahko izobraževalni sistemi postanejo usklajeni s potrebami trajnostnega gospodarstva za reševanje teh izzivov?

Sofinancira
Evropska unija

11

Izobraževanje za trajnostni razvoj je ključni odgovor na nujne izzive, s katerimi se sooča naš planet. Vsak izmed nas lahko pozitivno vpliva na okolje, potrebujemo le znanje in zavedanje.

UNESCO izobraževanje za trajnostni razvoj vidi kot ključen dejavnik za napredek ciljev globalnega razvoja. Poučuje ljudi, kako sprejemati informirane odločitve in ukrepati, tako individualno kot skupnostno, da bi spremenili družbo in zaščitili planet. Po raziskavi UNESCO več kot polovica izobraževalnih načrtov in kurikularnih okvirov ne omenja podnebnih sprememb, medtem ko le 19% obravnava biotsko raznovrstnost. Raziskava je pokazala, da 40% učiteljev samozavestno poučuje kognitivne vidike podnebnih sprememb, vendar le 20% jih zna učinkovito pojasniti, kako ukrepati.

Izobraževanje za trajnostni razvoj mora biti vključeno v kurikulum, saj posameznikom omogoča, da živijo na način, ki je dober za okolje, ter tako prispevajo k reševanju kriznih izzivov.

Kako lahko neformalno izobraževanje pripomore k informiranju o podnebnih spremembah, biotski raznovrstnosti in trajnostni potrošnji? Katere pobude bi lahko uvedli v vaši skupnosti za ozaveščanje o izobraževanju za trajnostni razvoj?

Sofinancira
Evropska unija

Spodbujanje okolja, ki temelji na pravicah, kjer lahko ženske in dekleta uspevajo ter enakovredno prispevajo k svojim skupnostim in širšemu svetu.

Pravice žensk in deklet so ne le temeljna pravica, ampak tudi ključna osnova za miren, uspešen in trajnosten svet. Družbeni normativi in neenakosti še vedno ovirajo pravice, priložnosti in dostop do storitev za ženske in dekleta. Manj kot dve tretjini žensk v državah v razvoju ima dostop do porodniškega dopusta, ženske pa predstavljajo le 24 % sedežev v parlamentih po svetu, kar razkriva širok spolni razkorak v politični opolnomočenosti in vodstvenih položajih. Poleg tega je razkorak v plačah med spoloma še vedno prisoten po vsem svetu, saj ženske v povprečju zaslužijo le 88 centov za vsak evro, ki ga zaslužijo moški v letu 2022, kar še dodatno poudarja ekonomske neenakosti. Razlika v bruto urnih zaslužkih med ženskami in moškimi je še večja pri priseljenkah.

Kakšne pobude za socialno kohezijo obstajajo v vaši skupnosti, ki si prizadevajo za opolnomočenje žensk in zagotavljanje enakih priložnosti za dekleta, še posebej tiste z migracijskim ozadjem (vključno z begunci in prosilci za azil)?

Sofinancira
Evropska unija

Ekonomsko opolnomočenje žensk zagotavlja bolj vključujoč in trajnosten razvoj, saj enakost spolov vodi do večje produktivnosti in gospodarske rasti.

Če bi dosegli enakost spolov na trgu dela, bi globalni BDP do leta 2030 lahko narasel za do 13 bilijonov dolarjev, ugotavlja poročilo o globalnem razkoraku med spoloma Svetovnega gospodarskega foruma iz leta 2024. Kljub nekaterim dosežkom pa ženske še vedno zaslužijo približno 20 % manj kot moški na svetovni ravni in so še vedno precej premalo zastopane na vodstvenih položajih v različnih industrijah. Ta trajni razkorak ne le omejuje gospodarskega potenciala žensk, ampak tudi zavira širši gospodarski razvoj. Zapiranje razkoraka med spoloma ni le vprašanje pravičnosti, temveč tudi gospodarska nuja. Ko imajo ženske enake možnosti za popolno vključitev v delovno silo, to spodbuja inovacije, povečuje produktivnost in krepi gospodarstva, zaradi česar so ta bolj odporna in pripravljena na prihodnje izzive.

Kako lahko ekonomsko opolnomočenje žensk prispeva k trajnostnemu razvoju, in katere ukrepe je mogoče sprejeti, da se zagotovi enako plačilo za enako delo ter podpira to opolnomočenje?

Sofinancira
Evropska unija

Ženske so ključne nosilke sprememb v svojih skupnostih, saj pogosto prinašajo edinstven pogled na okoljske izzive. Spodbujanje njihovega vodenja pri upravljanju z okoljem in sprejemanju odločitev lahko vodi do pozitivnih sprememb.

Študija Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj o vodstvu žensk pri okoljskih akcijah kaže, da je prisotnost žensk v političnem odločanju povezana z bolj ambicioznimi cilji in politikami glede podnebnih sprememb. Ženske v poslovnih odborih dosledno dajejo prednost okoljskim, socialnim in upravljavskim vprašanjem, vključno s podnebjem in trajnostnim razvojem. V civilni družbi ženske po vsem svetu ustvarjajo močne mreže za boj proti okoljski degradaciji in reševanje neenakosti, povezanih s podnebnimi spremembami. Kljub temu so ženske še vedno precej podpredstavljene na ključnih položajih odločanja. Le 26,8 % vladnih ministrov, odgovornih za politike na področju okolja in podnebnih sprememb, so ženske.

Kateri ukrepi ali politike bi morali biti uvedeni, da bi zagotovili pravično zastopanost žensk na položajih odločanja? Ali v vaši državi že obstajajo kakšni ukrepi ali politike?

Sofinancira
Evropska unija

Poleg pitne vode, sanitarnih storitev in higiene je potrebno posvetiti pozornost kakovosti in trajnosti vodnih virov, ki so ključnega pomena za preživetje ljudi in planeta.

Celostno upravljanje vodnega cikla pomeni upoštevanje ravni "vodnega stresa", ki se izračuna kot razmerje med skupno količino sladke vode, ki jo porabijo vsi glavni sektorji, in skupnimi obnovljivimi viri sladke vode v določeni državi ali regiji. Trenutno vodni stres prizadene več kot 2 milijardi ljudi po vsem svetu, pri čemer se pričakuje, da se bo ta številka še povečala. Po vsem svetu ima ena tretjina ljudi omejen dostop do varne pitne vode, 2 od 5 ljudi pa nimata osnovnih sanitarnih naprav za umivanje rok s milom in vodo. Vodni stres vpliva na države na vseh celinah, kar ovira trajnost naravnih virov ter gospodarski in socialni razvoj. Pomanjkanje vode vpliva na več kot 40 % svetovnega prebivalstva in se pričakuje, da se bo ta številka še povečala.

Kako lahko mladi povečajo ozaveščenost in pomagajo pri oblikovanju trajnostnega mišljenja, da bi proaktivno podprli izboljšave storitev oskrbe z vodo in sanitarnih storitev v prikrajsanih skupnostih, predvsem pa v celotni družbi na splošno?

Sofinancira
Evropska unija

16

Investiranje v infrastrukturo za vodo in sanitarne storitve je ključno za javno zdravje in gospodarsko rast, saj zmanjšuje stroške zdravstvene oskrbe in izboljšuje produktivnost.

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) kaže, da ima investiranje v čisto vodo in ustrezno sanitarno infrastrukturo velik vpliv na gospodarsko produktivnost. Za vsak vložen dolar se vrne do 6,80 dolarja, predvsem zato, ker ljudje potrebujejo manj zdravstvene oskrbe in lahko učinkoviteje delajo. Brez dostopa do čiste vode in sanitarnih storitev globalno gospodarstvo vsako leto izgubi približno 260 milijard dolarjev zaradi bolezni in izgubljenih delovnih dni. Ko imajo skupnosti te osnovne storitve, ljudje ostanejo bolj zdravi, otroci lahko redno obiskujejo šolo, lokalna gospodarstva pa uspevajo. Takšno vlaganje ne le izboljša življenje, temveč tudi spodbuja trajnostno gospodarsko rast.

Kako lahko izboljšanje vodne infrastrukture in sanitarnih objektov vpliva na javno zdravje, in kakšne so ekonomske koristi investiranja v čisto vodo in sanitarne storitve?

Sofinancira
Evropska unija

17

Sladkovodni ekosistemi, kot so mokrišča, reke, mangrovi in vodonosniki, so ključnega pomena za globalni vodni cikel, saj zagotavljajo, čistijo in ščitijo sladkovodne vire.

Slabo upravljanje z vodnimi viri skupaj s podnebnimi spremembami predstavlja pomembno grožnjo številnim ekosistemom, saj ogroža njihovo sposobnost zagotavljanja sladkovodnih virov, kar ima negativne posledice za ljudi in okolje. Svet je izgubil 5250 km² svojih obalnih mokrišč. Površinske vodne mase, kot so jezera, se krčijo ali popolnoma izginejo v 364 slivah po vsem svetu, kjer živi približno 93,1 milijona ljudi. Več kot 90 od 185 držav ima enega ali več vodnih ekosistemov v stanju degradacije. Sladkovodni ekosistemi podpirajo vse vrste človeških dejavnosti, omogočajo življenje vsem bitjem na Zemlji in presegajo državne meje. Učinkovito usklajevanje za zaščito in obnovo teh ekosistemov pomeni vključevanje načrtov med različnimi sektorji in vlada.

Ali v vaši državi obstajajo predpisi, ki ščitijo sladkovodne ekosisteme? Kaj lahko storite kot posameznik, da pomagate zaščititi te vire?

Sofinancira
Evropska unija

Zagotavljanje globalnega dostopa do okolju prijazne in cenovno dostopne energije s promocijo trajnostnih in sodobnih rešitev, ki omogočajo čisto energijo in podpirajo tako rast kot varstvo okolja.

Energija je osrednjega pomena za vsak večji izziv in priložnost, s katerimi se svet sooča danes. Po najnovejših podatkih iz leta 2019 je alarmantnih 789 milijonov ljudi po vsem svetu brez dostopa do električne energije, pri čemer pomemben del prebivalstva živi v podsaharski Afriki, kar kaže na pomembno vrzel v modernih udobjih, ki jih mnogi jemljejo kot samoumevna. Prehod na trajnostne energetske rešitve predstavlja pot ne le do boljših življenjskih pogojev, temveč tudi ponuja potencial za izboljšanje izobraževalnih priložnosti, zmanjšanje socialnih in ekonomskih neenakosti ter spodbujanje pomembne gospodarske rasti. Vendar pa prehod v tej smeri ovira prisotna energetska neučinkovitost in velika odvisnost od nenadomestljivih fosilnih goriv, ki prav tako prispevajo k degradaciji okolja.

Kako lahko mladi uporabijo tehnologijo in družbena omrežja za ozaveščanje o prednostih čiste energije ter spodbudijo svoje vrstnike, da sprejmejo energetske učinkovite prakse v vsakdanjem življenju?

Sofinancira
Evropska unija

Prehod na obnovljive vire energije in izboljšanje energetske učinkovitosti sta ključnega pomena za gospodarsko stabilnost, zmanjšanje stroškov in zagotavljanje dolgoročne energetske varnosti.

Prehod na čisto in dostopno energijo ni le koristno za planet, temveč je tudi pametna gospodarska poteza. Po podatkih Mednarodne agencije za obnovljive vire energije (IRENA) bi obnovljivi viri energije do leta 2050 lahko prispevali do 98 bilijonov dolarjev k svetovnemu gospodarstvu.

Naložbe v obnovljive vire so velik ustvarjalec delovnih mest, saj ta sektor že leta 2022 zaposluje več kot 12 milijonov ljudi po vsem svetu. Poleg ustvarjanja delovnih mest čista energija tudi zmanjšuje dolgoročne stroške energije in zmanjšuje odvisnost od fosilnih goriv, kar naredi gospodarstva bolj odporna in trajnostna. Z uporabo sodobnih, okolju prijaznih energetske rešitev lahko spodbudimo močno gospodarsko rast, hkrati pa zaščitimo okolje za prihodnje generacije.

Kako lahko povečanje deleža obnovljivih virov energije vpliva na globalno energetske varnost in kakšne so gospodarske koristi izboljšanja energetske učinkovitosti?

Sofinancira
Evropska unija

Obnovljivi viri energije, kot so hidroelektrarne in vetrne turbine, proizvajajo čisto energijo; vendar pa je treba upoštevati njihov vpliv na okolje, zlasti na živali.

Prehod na obnovljive vire energije je ključnega pomena za zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida, vendar pa ima tudi nekaj negativnih posledic, ki jih je treba upoštevati. Biologi na Finskem so ugotovili, da je 63 % vrst ptic, 72 % netopirjev in 67 % kopenskih sesalcev izpodrinjenih na območjih, kjer so nameščene vetrne turbine. Nekatere študije ocenjujejo, da v Združenem kraljestvu vsako leto zaradi vetrnih turbin umre med 10.000 in 100.000 ptic. Vendar pa lahko vpliv na ptice zmanjšamo z natančno izbiro lokacij za vetrne turbine. Pri hidroelektrarnah pa povprečno več kot ena od petih rib umre, ko preidejo skozi hidroelektrarne. Vsekakor pa obstajajo pobude, ki si prizadevajo ribam prijaznejše rešitve pri teh jezovih.

Kako lahko uravnotežimo nujno potrebo po obnovljivih virih energije z ekološkim vplivom na divje živali? Katere pobude bi bilo mogoče uvesti za omilitev tega vpliva, hkrati pa spodbujati proizvodnjo in uporabo obnovljivih virov energije?

Sofinancira
Evropska unija

21

Spodbujanje trajnostne in vključujoče gospodarske rasti, ki zagotavlja polno, produktivno zaposlenost in dostojno delo za vse z zagotavljanjem smiselnih zaposlitev in poštenih delovnih pogojev.

Priložnosti za delo so ključnega pomena za dobrobit družbe. Vendar pa je bila svetovna stopnja brezposelnosti lani več kot 5,1 %, brezposelnost med mladimi pa predstavlja pomemben problem, saj so mladi trikrat bolj verjetno brezposelni kot odrasli.

Hkrati naraščajoče neenakosti in zastoje produktivnosti še vedno predstavljajo pomembne razloge za zaskrbljenost. Poleg tega so se razpoložljivi dohodki v večini držav po Covidu-19 in nedavnih nasilnih konfliktih zmanjšali, erozija življenjskih standardov zaradi inflacije pa, "verjetno ne bo hitro nadomeščena". To še povečuje porast umetne inteligence, ki preoblikuje trg dela in že nadomešča ljudi na delovnih mestih.

Kako lahko nastajajoče inovacije, kot je umetna inteligenca, ustvarijo več delovnih mest, kot jih odpravljajo? In kako jih lahko podprejo zeleni in krožni ekonomski modeli, da se ustvarijo bolj trajnostna delovna mesta?

Sofinancira
Evropska unija

Spodbujanje trajnostne gospodarske rasti in dostojnega dela za vse izboljšuje gospodarsko stabilnost in zmanjšuje neenakosti, s čimer spodbuja bolj vključujočo ekonomijo.

Po podatkih Mednarodne organizacije dela (ILO) je okoli 2 milijardi ljudi po svetu zaposlenih v neformalnih delih, ki ne ponujajo socialne zaščite, poštenih plač ali delovne varnosti. Ta negotova delovna mesta ne omejujejo le posameznikovega potenciala, temveč tudi zavirajo gospodarsko rast in povečujejo vrzel med bogatimi in revnimi. Ko imajo ljudje dostop do dostojnega dela, s poštenimi plačami, varnimi delovnimi pogoji in socialnimi ugodnostmi, to izboljša njihova življenja in okrepi celotno gospodarstvo. Varnostna, dostojna delovna mesta ustvarjajo bolj stabilna in odporna gospodarstva, ki pomagajo dvigniti ljudi iz revščine in spodbujajo večjo gospodarsko vključenost. S poudarkom na ustvarjanju dostojnih delovnih mest za vse lahko zgradimo bolj pravičen in blagoroden svet.

Kako lahko izboljšanje učinkovitosti rabe virov prispeva k trajnostni gospodarski rasti in kateri so izzivi pri ločevanju gospodarske rasti od okoljske degradacije?

Sofinancira
Evropska unija

Trajnostni turizem ali ekoturizem spodbuja lokalno kulturo in izdelke, ustvarja nova delovna mesta in hkrati pomaga ohranjati okolje.

Svetovna trgovinska organizacija trajnostni turizem opredeljuje kot „turizem, ki v celoti upošteva njegove trenutne in prihodnje ekonomske, socialne in okoljske učinke ter zadostuje potrebam obiskovalcev, industrije, okolja in gostujočih skupnosti“. Globalni trg trajnostnega turizma je bil leta 2022 vreden 3,3 trilijona dolarjev, pričakuje pa se, da bo do leta 2032 dosegel 11,4 trilijona dolarjev. Globalno trajnostno potovanje je med letoma 2016 in 2020 raslo za 15 % letno. Leta 2022 je 55 % potnikov izbralo obisk okolju prijaznih destinacij pred drugimi alternativami. Pobude trajnostnega turizma zagotavljajo preživetje več kot 10 milijonom lokalnih prebivalcev v območjih, bogatih z ekoturizmom. Mlajše generacije so bolj okoljsko ozaveščene in iščejo trajnostne potovalne izkušnje, kar zagotavlja, da trajnostni turizem raste vsako leto.

Kako lahko turistična industrija izkoristi naraščajoče povpraševanje po trajnostnem potovanju za spodbujanje ohranjanja okolja? Imaš kakšne konkretne primere iz svojih potovanj?

Sofinancira
Evropska unija

24

Spodbujanje trajnostne in vključujoče gospodarske rasti, ki zagotavlja polno, produktivno zaposlitev in dostojna delovna mesta za vse z zagotavljanjem smiselnega zaposlovanja in pravičnih delovnih pogojev.

Trdna infrastruktura, inovacije in industrija so ključni za spodbujanje gospodarske rasti in razvoja, saj ponujajo primerne alternativne rešitve za družbene izzive. Vendar pa mnoge skupnosti nimajo dostopa do osnovne infrastrukture in tehnoloških virov, kar povečuje digitalni razkorak in ovira socialno ter gospodarsko vključenost. Pomanjkljivosti v infrastrukturi ostajajo velike, saj približno 1,2 milijarde ljudi po svetu nima dostopa do elektrike, še več pa jih nima dostopa do interneta. Hkrati pa okrevanje proizvodne industrije po pandemiji koronavirusa ostaja nepopolno in neenakomerno. Globalna rast proizvodnje je upadla na 3,3 % v letu 2022, z 7,4 % v letu 2021. Kljub temu so industrije srednje visoke in visoke tehnologije pokazale močne stopnje rasti.

Kako lahko vključujoča krožna ekonomija in inovativni industrijski koncepti, kot so pametna mesta in industrijski parki, prispevajo k bolj vplivnemu ekosistemu, ki ustvarja pozitivne spremembe na socialni ravni?

Sofinancira
Evropska unija

Gradnja odporne infrastrukture in spodbujanje inovacij sta ključna dejavnika gospodarske rasti, saj zagotavljata temelje za trajnostni industrijski razvoj.

Industrija in infrastruktura sta hrbtenica gospodarske rasti, vendar ima v mnogih državah v razvoju manj kot 30 % malih podjetij dostop do kreditov, kar otežuje doseg inovacij in ustvarjanje delovnih mest. Po podatkih Združenih narodov lahko naložbe v odporno infrastrukturo in spodbujanje vključujoče industrijalizacije iztrgajo milijone ljudi iz revščine in ustvarijo delovna mesta. Poleg tega lahko napredek v tehnologiji in inovacijah omogoči malim podjetjem, da konkurirajo na globalnih trgih, povečajo produktivnost in okrepijo lokalna gospodarstva. Ko podpiramo industrijo, inovacije in infrastrukturo, ustvarjamo priložnosti za smiselno zaposlovanje, kar zagotavlja, da gospodarska rast koristi vsem.

Katere so ovire za vključujočo industrijalizacijo v državah v razvoju in kako lahko raziskave in razvoj izboljšajo industrijske tehnologije in inovacije za premagovanje teh ovir?

Sofinancira
Evropska unija

Okoljski odtis industrijskih dejavnosti je mogoče zmanjšati z učinkovito rabo virov ter uvedbo okolju prijaznih tehnologij in industrijskih procesov.

Industrije in infrastruktura so povsod – v naših domovih, cestah, ki jih uporabljamo, sistemih, ki zagotavljajo elektriko in vodovod. Izboljšujejo kakovost našega življenja, vendar v nekaterih primerih to prinaša visoko ceno. Slabo načrtovana, oblikovana, zgrajena in vzdrževana infrastruktura lahko ogrozi divje živali, naravna območja in naše skupnosti. Po podatkih Svetovnega sklada za naravo lahko infrastruktura pomeni že preprosto izbiro napačne lokacije. Nekatera območja so preprosto preveč občutljiva ali ekološko pomembna za obsežen razvoj infrastrukture, na primer Amazonija. Pomembno je podpirati razvoj, ki koristi našemu okolju: objekte za obnovljive vire energije, infrastrukturo za sanitarne storitve in higieno ter visoko učinkovite in podnebno odporne zgradbe, ki so načrtovane ob upoštevanju ekosistemov in habitatov divjih živali.

Kako lahko zagotovimo, da se razvoj industrije in infrastrukture uskladi z ohranjanjem okolja? Katere kriterije bi morali upoštevati odločevalci, da zagotovijo ravnotežje med potrebami ljudi in okolja?

Sofinancira
Evropska unija

Zmanjšanje neenakosti znotraj držav in med njimi za ustvarjanje pravičnejšega sveta, s poudarkom na odpravi in zmanjšanju socialno-ekonomskih razlik.

Družbeni učinki pandemije so ne le povečali neenakosti, temveč tudi poslabšali diskriminacijo, kar je še posebej prizadelo ženske in osebe s posebnimi potrebami. Leta 2022 je svet dosegel rekordno število beguncev, ki je znašalo 34,6 milijona, hkrati pa skoraj 7000 smrtnih žrtev migrantov po vsem svetu, kar je leto naredilo še posebej smrtonosno za migrante.

Reševanje teh poglobljajočih se razlik zahteva večplastni pristop, ki vključuje pravično porazdelitev virov, naložbe v izobraževanje in pridobivanje veščin, socialno zaščito, ukrepe proti diskriminaciji ter podporo marginaliziranim skupinam. Poleg tega je izboljšanje mednarodnega sodelovanja za zagotavljanje poštene trgovine in trajnostnih socialnih sistemov ključno za zmanjšanje neenakosti znotraj držav in med njimi.

Kako lahko mednarodni programi, kot so mobilnosti za mlade v okviru ERASMUS+, ustvarijo pogoje, ki spodbujajo socialno solidarnost in harmonijo med skupnostmi brez kakršnekoli oblike izključevanja ali pristranskosti?

Sofinancira
Evropska unija

Zmanjšanje ekonomske neenakosti spodbuja družbeno povezanost in ekonomsko stabilnost, s čimer ustvarja bolj odporen in vključujoč gospodarski sistem, ki koristi vsem.

Najbogatejših 10 % svetovnega prebivalstva trenutno prejme 52 % svetovnega dohodka, medtem ko najrevnejših 50 % zasluži le 8,5 %. Ta velika neenakost škodi ne le tistim na dnu, ampak tudi upočasnjuje gospodarsko rast za vse. Po podatkih Svetovne banke bi zmanjšanje dohodkovne neenakosti za le 1 % na leto lahko povečalo gospodarsko rast za do 0,5 % letno v državah v razvoju. Reševanje teh neenakosti z bolj pravično porazdelitvijo plač, boljšim dostopom do izobraževanja in več priložnostmi za vse lahko pripelje do bolj odpornih in vključujočih gospodarstev. Ko so gospodarske koristi pravičnejše razdeljene, to vodi v močnejše in stabilnejše družbe, kjer koristi gospodarske rasti dosežejo vse, ne le peščico posameznikov.

Kako lahko boljša regulacija in spremljanje finančnih trgov zmanjšata ekonomske neenakosti in kakšni so ključni izzivi pri izvajanju teh finančnih regulacij na globalni ravni?

Sofinancira
Evropska unija

Enak dostop do virov, kot so voda, zagotavljanje enakih priložnosti za vse ter trajnostno upravljanje teh virov lahko pomaga marginaliziranim skupnostim izboljšati njihovo kakovost življenja.

Z enako količino naravnih virov, rastočim svetovnim prebivalstvom, izboljšanjem življenjskih standardov in vse bolj nujnimi okoljskimi izzivi prihaja do konfliktov zaradi naravnih virov. V teh bojih so najbolj prizadete marginalizirane skupnosti, avtohtoni prebivalci in ljudje iz držav v razvoju, ki so najbolj izpostavljeni nepravični porazdelitvi virov. 80 % svetovnih virov porabi le 20 % svetovnega prebivalstva. To vodi v boje za vire, mnogi od njih pa se stopnjujejo v etnične, nacionalne in regionalne krize. Vse te posledice revščine in nerazvitosti zmanjšujejo človeške pogoje in imajo posledično negativen vpliv na okolje, saj so osnovne potrebe, kot so hrana in oblačila, glavna skrb.

Kako lahko zagotovimo bolj pravično porazdelitev virov, da bodo marginalizirane skupnosti, avtohtoni narodi in države v razvoju imele dostop do koristi trajnostnega razvoja?

Sofinancira
Evropska unija

30

Preoblikovanje mest v prostore, ki zagotavljajo varnost in odpornost za vse prebivalce, z vključujočim oblikovanjem, hkrati pa dajejo prednost trajnostnemu razvoju, ki podpira dolgoročno ekološko in socialno blaginjo.

Več kot polovica svetovnega prebivalstva živi v urbanih območjih, število pa naj bi do leta 2050 naraslo na 70%. Trenutno približno 1,1 milijarde ljudi živi v slamah ali v podobnih razmerah, ta številka pa naj bi v naslednjih tridesetih letih narasla za 2 milijardi. Leta 2022 je imelo le okoli 50% prebivalcev mest enostaven dostop do javnega prevoza. Mesta še naprej pestijo težave, kot so širitev urbanih območij, onesnaženje zraka in pomanjkanje odprtih javnih površin. Po letu 2015 se je število držav, ki sprejemajo nacionalne in lokalne strategije za zmanjševanje tveganja nesreč, občutno povečalo, saj se je podvojilo. Trenutno 85% prebivalcev slamov živi v treh regijah: osrednji in južni Aziji (359 milijonov), vzhodni in jugovzhodni Aziji (306 milijonov) ter podsaharski Afriki (230 milijonov).

Kakšne so prednosti in slabosti urbanih in podeželskih območij? In na katerem od teh dveh območij bi želeli živeti vi osebno in zakaj?

Sofinancira
Evropska unija

Trajnostni urbani razvoj spodbuja gospodarsko rast, saj dobro načrtovana mesta znižujejo stroške in izboljšujejo kakovost življenja, kar privablja naložbe in inovacije.

Več kot polovica svetovnega prebivalstva danes živi v urbanih območjih, zaradi česar so mesta ključna za gospodarsko rast, vendar se soočajo z izzivi, kot so prenatrpanost, pomanjkljiva infrastruktura in onesnaženje. Združeni narodi ocenjujejo, da bi vlaganje v trajnostno infrastrukturo v mestih lahko prineslo gospodarske koristi v višini do 3,7 bilijona dolarjev do leta 2030. Z ustvarjanjem trajnostnih mest – s pomočjo izboljšane javne transportne mreže, energetske učinkovitih stavb in zelenih površin – ne le izboljšamo kakovost življenja, temveč tudi povečamo gospodarsko produktivnost.

Trajnostna mesta ustvarjajo nova delovna mesta, privabljajo naložbe in zagotavljajo, da rast poteka na način, ki vključuje vse in je odporen na prihodnje izzive, kar koristi vsem prebivalcem.

Kako lahko nacionalno in regionalno načrtovanje razvoja prispeva k trajnostni urbani rasti, ter kakšne so prednosti vzpostavitve pozitivnih ekosistemskih povezav med urbaniimi, primestnimi in podeželskimi območji?

Sofinancira
Evropska unija

Izboljšani sistemi za ravnanje z odpadki, zelene površine in zmanjšanje emisij iz prometa izboljšajo kakovost zraka in vode, kar koristi tako prebivalcem mest kot tudi divjim živalim.

Danes več kot polovica svetovnega prebivalstva živi v urbanih območjih, ta delež pa naj bi do leta 2050 narasel na 70%. Mesta so glavni dejavnik okoljskih sprememb. Urbana širitev spreminja pokrajine, kar vpliva na ekosisteme in biotsko raznovrstnost. Mesta so tudi glavni povzročitelj podnebnih sprememb, saj so odgovorna za približno 75% svetovnih emisij toplogrednih plinov. Urbana območja ustvarjajo tudi precejšne količine odpadkov, od katerih se mnogi slabo upravljajo in postanejo nevarni za zdravje ljudi in ekosistemov. Onesnaženost zraka, ki je odgovorna za 9% smrti po svetu in številne zdravstvene težave, je prav tako še posebej akuten problem v mestih, zaradi prometa in proizvodnih vzorcev.

Če živite v mestu, ste zadovoljni z upravljanjem odpadkov in kakovostjo zraka? Kaj bi lahko izboljšali v vašem mestu, da bi bilo bolj prijazno do okolja?

Sofinancira
Evropska unija

Spodbujanje vzorcev porabe in proizvodnje, ki temeljijo na načelih trajnosti, za učinkovito izrabo virov, zmanjšanje vpliva na okolje in podporo blaginje sedanjih ter prihodnjih generacij.

Industrija hitre mode predstavlja 10 % globalnih emisij ogljikovega dioksida. Moda porabi 24 % insekticidov in 11 % pesticidov ter povzroča onesnaževanje vode z izpusti barvil in kemikalij v vodne sisteme. Večina teh podatkov ostaja skrita pred potrošniki, saj mnogi niso seznanjeni z vplivom mode na okolje. Vpliv te industrije je že občuten na okolju in človeških skupnostih v bližini proizvodnih območij. Moda ni le panoga, ki porabi ogromne količine virov, ampak tudi povzroča veliko količino odpadkov. Z naraščanjem svetovne populacije se povečuje tudi povpraševanje po oblačilih. Posledično je materialni odtis na prebivalca v državah z visokimi dohodki desetkrat večji kot v državah z nizkimi dohodki.

Kakšne so naše strategije in navade v modi ter kako poskrbimo, da z našimi oblačili ne škodujemo okolju, hkrati pa se pomikamo proti trajnostnemu načinu življenja?

Sofinancira
Evropska unija

Učinkovito upravljanje z viri zmanjšuje gospodarske stroške in okoljski vpliv, spodbuja trajnostno rast in dolgoročno gospodarsko stabilnost.

Po podatkih Programa Združenih narodov za okolje (UNEP) neučinkovita raba virov stane globalno gospodarstvo več kot 2,5 trilijona dolarjev na leto. Ko podjetja in potrošniki sprejmejo bolj trajnostne prakse – kot so zmanjšanje odpadkov, recikliranje in učinkovitejša raba virov – ne le da zmanjšajo svoje stroške, ampak tudi prispevajo k širši gospodarski rasti. Na primer, sprejetje načel krožnega gospodarstva, kjer se materiali ponovno uporabljajo in reciklirajo, bi lahko do leta 2030 dodalo približno 4,5 trilijona dolarjev globalnemu gospodarstvu. Te prakse pomagajo podjetjem zmanjšati stroške, ustvariti nova tržišča in podpirati dolgoročno gospodarsko stabilnost. Hkrati zmanjšujejo okoljski vpliv ter ohranjajo vire za prihodnje generacije.

Kako lahko trajnostno upravljanje naravnih virov zmanjša prihodnje gospodarske stroške in kakšne so okoljske koristi učinkovite rabe virov?

Sofinancira
Evropska unija

Trajnostne dobavne verige, odgovorno pridobivanje virov, zmanjšanje emisij in poročanje o trajnosti pomagajo zmanjšati ekološki odtis podjetja.

Poročanje o trajnosti je oblika poročanja, ki ni vezana na finančne podatke, omogoča pa podjetjem, da prikažejo svoj napredek pri doseganju ciljev na različnih področjih trajnosti, kot so okoljski, socialni in upravljavski kazalniki, pa tudi tveganja in vplive, s katerimi se lahko srečajo sedaj ali v prihodnosti. Takšno poročanje pomaga podjetjem razumeti njihov vpliv na okolje, bodisi pozitiven bodisi negativen, in določiti prioritete za nadaljnje ukrepanje. 5. januarja 2023 je začela veljati Direktiva o poročanju o trajnosti podjetij, ki posodobi in okrepi pravila glede poročanja o socialnih in okoljskih informacijah ter določa širši krog podjetij, ki bodo morala poročati o trajnosti.

Kakšne so vaše potrošniške navade in kako vplivajo na okolje? Ali ste uvedli nove navade, da bi naredili svoje potrošništvo bolj odgovorno? Kako bi svetovali dviganje ozaveščenosti o odgovorni potrošnji?

Sofinancira
Evropska unija

Izvajanje nujnih celovitih ukrepov za obravnavo podnebnih sprememb in zmanjšanje njihovih širokih učinkov na ekosisteme, gospodarstva in skupnosti.

Med letoma 2010 in 2020 so regije z visoko ranljivostjo, kjer prebiva približno 3,3–3,6 milijarde ljudi, doživele smrtnost zaradi poplav, suš in neviht, ki je bila 15-krat višja kot v območjih z zelo nizko ranljivostjo, kar je resno prekinilo nacionalna gospodarstva ter vplivalo na življenje in preživetje ljudi. Da bi omejili globalno segrevanje na 1,5 °C nad predindustrijskimi ravnmi – ključni prag za omilitev najhujših učinkov podnebnih sprememb – bi morali emisije že upadati in jih je treba do leta 2030 prepoloviti. Trenutni napor pa so bistveno zaostali za tem ciljem, kar kaže na nujno potrebo po povečanem globalnem angažmaju, razširitvi prizadevanj čez celotna gospodarstva in prehodu na razvoj, odporen na podnebne spremembe, ki vključuje jasen načrt za doseg emisij neto nič.

Kako lahko skupnosti, podjetja in vlade inovativno in trajnostno sodelujejo, da bi učinkoviteje pospešili ukrepe proti podnebnim spremembam in dosegli globalne cilje za zmanjšanje emisij?

Sofinancira
Evropska unija

Vključevanje podnebnih ukrepov v gospodarsko načrtovanje zmanjšuje tveganja in spodbuja trajnostno rast, zagotavlja gospodarsko odpornost v soočanju s podnebnimi spremembami.

Ekonomski učinki podnebnih sprememb so precejšnji, saj so ekstremni vremenski dogodki v zadnjem desetletju povzročili škodo, ki je globalno gospodarstvo stala približno 2,5 trilijona dolarjev, po podatkih Svetovne banke. Če države vključijo ukrepe za obvladovanje podnebnih sprememb v svoje gospodarske strategije, lahko zmanjšajo ta tveganja in spodbujajo trajnostno rast. Naložbe v obnovljive vire energije bi lahko do leta 2050 prinesle do 19 trilijonov dolarjev svetovnih gospodarskih koristi in ustvarile milijone novih delovnih mest. Prehod na nizkoogljično gospodarstvo pa bi prav tako pripomogel k zmanjšanju dolgoročnih stroškov, povezanih z vplivi podnebnih sprememb in zdravjem ljudi. Ko gospodarstva vlagajo v odpornost na podnebne spremembe, postanejo bolj prilagodljiva in bolje pripravljena na prihodnje izzive, kar omogoča rast, ki koristi vsem.

Kako lahko vključevanje ukrepov za podnebne spremembe v nacionalne politike pomaga omiliti globalno segrevanje, in kakšni so izzivi pri mobilizaciji sredstev za podnebne ukrepe v ranljivih državah?

Sofinancira
Evropska unija

Izboljšanje izobraževanja o podnebnih spremembah, povečanje ozaveščenosti ter krepitev zmogljivosti ljudi in institucij za omilitev vplivov podnebnih sprememb je ključno za doseg podnebnih ciljev.

Po mnenju Združenih narodov se bliža podnebna katastrofa, za katero smo slabo pripravljeni. Pomembno je, da imajo ljudje dostop do okoljskega izobraževanja, da lahko sprejemajo informirane odločitve in zagovarjajo ukrepe za podnebne spremembe. Ozaveščenost o podnebnih spremembah in njihovem vplivu na okolje lahko spodbuja pobude in kampanje na posamezni, skupnostni in politični ravni, kar vodi do inovativnih rešitev in dosege podnebnih ciljev. Trenutno se veliko dela na področju obnovljivih virov energije, krožnega gospodarstva in ohranjanja okolja, vendar bi bilo treba večji poudarek nameniti informiranju ljudi in povečanju ozaveščenosti, da bi jih opolnomočili za ukrepanje in izvajanje sprememb.

Ali menite, da imate dovolj znanja in informacij, da bi sprejemali informirane odločitve in ukrepali na področju podnebnih sprememb? Ali veste, kje lahko najdete informacije o ukrepih za podnebje?

Sofinancira
Evropska unija

Ohranjanje oceanov, morij in morskih virov skozi trajnostne prakse in strategije za podporo nadaljnjemu razvoju.

Oceani pokrivajo 3/4 površine Zemlje, vsebujejo 97% vse vode na Zemlji in predstavljajo 99% življenjskega prostora na planetu po prostornini. Prav tako približno 80% vsega turizma poteka v obalnih območjih. Turistična industrija, povezana z morjem, vsako leto zraste za približno 134 milijard ameriških dolarjev, v nekaterih državah pa že podpira več kot tretjino delovne sile. Vendar pa onesnaženje morja dosega ekstremne ravni, saj je v letu 2021 v oceane zašlo več kot 17 milijonov metričnih ton odpadkov, pričakuje pa se, da se bo ta številka do leta 2040 potrojila. Trenutno je povprečni pH oceana (merjenje kislosti) 8,1, kar je približno 30% bolj kislo kot v predindustrijskih časih. Kislost oceanov ogroža preživetje morskega življenja, moti prehransko verigo in ogroža ključne storitve, ki jih oceani zagotavljajo.

Kako lahko globalne in lokalne iniciative bolj učinkovito rešujejo izzive, kot so onesnaženje morja, prekomerni ribolov in uničevanje habitatov, da bi ohranile morsko biotsko raznovrstnost?

Sofinancira
Evropska unija

40

Zaščita morskih ekosistemov je ključnega pomena za ekonomsko dobrobit skupnosti, ki so odvisne od morskih virov, saj zagotavlja trajnostne vire preživljanja in varnost oskrbe s hrano.

Globalna morska ekonomija, ki vključuje ribištvo, turizem in zaščito obale, je po ocenah Združenih narodov vredna okoli 3 trilijone dolarjev letno in zagotavlja preživetje več kot 3 milijardam ljudi.

Prekomeren ribolov, onesnaževanje in podnebne spremembe ogrožajo te ekosisteme, kar predstavlja tveganje za delovna mesta in varnost oskrbe s hrano, zlasti v obalnih skupnostih. Trajnostno upravljanje morskih virov lahko poveča zaloge rib za do 67 %, kar pripomore k višjim prihodkom za ribiče in bolj stabilnim oskrbam s hrano. Zaščita naših oceanov ni le okoljski imperativ, temveč je ključna za ohranjanje gospodarstev in preživetja skupnosti, ki so odvisne od morskih virov.

Kako kislost oceanov vpliva na morsko življenje in ekosisteme ter kakšne so ekonomske posledice za skupnosti, ki so odvisne od morskih virov?

Sofinancira
Evropska unija

41

Zaščita in obnova vodnih ekosistemov sta ključna za ohranjanje biotske raznovrstnosti, saj zagotavljata habitat za morske vrste, omogočata zadrževanje ogljika ter sta nujna za človeško preživetje.

Ohranjanje in trajnostna raba oceanov, morij in morskih virov je izjemnega pomena. Zdravi oceani in morja so ključni za človeško preživetje in življenje na Zemlji. Ocean je življenjski sistem našega planeta in uravnava globalni podnebni sistem. Gre za največji ekosistem na svetu, dom skoraj milijona znanih vrst in vsebuje ogromen neizkoriščen potencial za znanstvena odkritja. Kljub kritičnemu pomenu ohranjanja oceanov so desetletja neodgovornega izkoriščanja privedla do zaskrbljujoče ravni degradacije. Ustrezni ukrepi morajo biti sprejeti takoj, da zaščitimo in obnovimo ocean, saj je v izrednem stanju. To je mogoče doseči s mednarodnim sodelovanjem za zaščito ranljivih habitatov.

Kakšni konkretni ukrepi se lahko sprejmejo s strani posameznikov, skupnosti in vlad za spodbujanje mednarodnega sodelovanja pri zaščiti ranljivih habitatov?

Sofinancira
Evropska unija

Ohranjanje naših zemljišč in gozdov v zdravju in polnih življenja. Skrbimo za zaščito naših zemljišč in gozdov, preprečujemo, da bi postali puščave, ne škodujemo živalskim in rastlinskim vrstam ter obnovljamo poškodovana območja.

Svet se sooča s trojno krizo podnebnih sprememb, onesnaževanja in izgube biotske raznovrstnosti.

Gozdovi pokrivajo 30,7 % površine Zemlje, zagotavljajo ključna življenjska okolja za milijone vrst ter pomembne vire čistega zraka in vode; poleg tega so ključni v boju proti podnebnim spremembam.

Kljub temu vsako leto izgubimo 10 milijonov hektarjev gozdov – to je približno velikost Islandije.

Zemeljski ekosistemi so ogroženi zaradi krčenja gozdov, dezertifikacije in izgube biotske raznovrstnosti. Varovanje teh naravnih virov je ključno za preživetje in dobrobit človeštva.

Trajnostna raba zemljišč, boj proti dezertifikaciji in zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti so ključni za zagotavljanje zdravja našega planeta. Z več kot milijonom vrst, ki so ogrožene z izumrtjem, so prizadevanja za ohranitev in obnovo naravnih habitatov pomembnejša kot kdajkoli prej.

Kako lahko mladi ljudje s svojimi iniciativami in vključevanjem, kot je prostovoljno delo, naredijo skupnost bolj ozaveščeno o naši odvisnosti in povezanosti z naravo ter naši odgovornosti, da jo podpiramo, obnovljamo in ohranjamo?

Sofinancira
Evropska unija

Trajnostno ravnanje z zemljišči pripomore k ohranjanju biotske raznovrstnosti in izboljšanju ekosistemskih storitev, ki so ključnega pomena za gospodarski razvoj in dobrobit ljudi.

Gozdovi, ki pokrivajo približno 31 % svetovne kopenske površine, prispevajo več kot 100 milijard dolarjev letno k svetovnemu gospodarstvu preko industrij, kot so lesna industrija, kmetijstvo in turizem. Prav tako zagotavljajo ključne ekosistemske storitve, kot so zajemanje ogljika, čiščenje vode in stabilizacija tal, ki so bistvene za ohranjanje kmetijstva in zmanjšanje vplivov naravnih nesreč. Vendar pa deforestacija in degradacija tal ogrožata te koristi, kar svetovno gospodarstvo stane ocenjenih 6,3 bilijona dolarjev letno. Z varovanjem in obnovo ekosistemov na kopnem ne le ohranjamo biotsko raznovrstnost, ampak tudi zagotavljamo naravne vire, ki poganjajo gospodarsko rast in podpirajo preživetje, zlasti v podeželskih in avtohtonih skupnostih.

Kako lahko pravično deljenje koristi od genetskih virov podpira ohranjanje biotske raznovrstnosti in kateri so izzivi pri izvajanju pravičnih mehanizmov za deljenje koristi?

Sofinancira
Evropska unija

Gorski ekosistemi in njihova biotska raznovrstnost sta ključnega pomena za uravnavanje podnebja, zagotavljanje vodnih virov ter ohranjanje preživetja skupnosti, ki živijo v teh ekosistemi.

Gore zagotavljajo vodo več kot polovici človeštva.

So vir hrane, energije in biotske raznovrstnosti.

Skupnosti, ki prebivajo v gorskih območjih, so pridobile dragocene izkušnje in lahko ponudijo rešitve za prilagajanje podnebnim spremembam in zahtevnim življenjskim razmeram. Na vrhu Rio+20 je bilo poudarjeno, da so koristi, ki jih prinašajo gorske regije, ključne za trajnostni razvoj.

Gore so eno izmed prvih območij, ki kažejo posledice podnebnih sprememb – taljenje ledenikov in izginjanje snežne odeje vplivata ne le na gore, temveč tudi na druge dele sveta. Indeks zelene pokritosti gora je kazalnik, ki se uporablja za spremljanje sprememb v vegetaciji gorskih območij in omogoča oceno napredka pri doseganju ciljev za gore.

Kakšne strategije ali pobude bi lahko uporabili za zbiranje znanja iz gorskih skupnosti, da bi izboljšali odpornost proti podnebnim spremembam? Kakšna bi bila vloga mednarodnega sodelovanja?

Sofinancira
Evropska unija

45

Spodbujanje mirnih, vključujočih družb, ki podpirajo trajnostni razvoj, zagotavljajo pravičnost za vse in vzpostavljajo učinkovite, odgovorne in vključujoče institucije na vseh ravneh.

Sodobni in novi nasilni konflikti pomembno ovirajo napredek k doseganju globalnega miru. Situacija je postajala vse bolj kritična, saj je leto 2022 prineslo neverjeten porast civilnih žrtev zaradi konfliktov za več kot 50 %, kar je predvsem posledica vojne v Ukrajini. To stopnjevanje nasilja je pripomoglo k rekordnemu številu 108,4 milijona ljudi, ki so bili prisiljeni zapustiti svoje domove do konca leta 2022, kar je 19 milijonov več kot leto prej in več kot dvakratnik številke pred desetimi leti. Poleg tega je leto 2021 prineslo najvišje število namernih umorov v zadnjih dvajsetih letih, kar poudarja globalno krizo varnosti. Te izzive še povečujejo globoko zakoreninjene strukturne nepravičnosti in neenakosti, skupaj s težavami na področju človekovih pravic.

Kako lahko neformalno izobraževanje v mladinskem delu skozi izobraževanje o miru, izobraževanje o transformaciji konfliktov in izobraževanje o trajnostnem razvoju pripomore k izgradnji vključujočih družb?

Sofinancira
Evropska unija

46

Stabilne in pravične družbe spodbujajo gospodarski razvoj, saj ustvarjajo okolja, ki so ugodna za naložbe, inovacije in trajnostno rast.

Države z močnimi institucijami in nizkimi stopnjami korupcije privabijo do 50 % več naložb kot tiste s šibkim vladanjem, po podatkih Svetovne banke. Te naložbe spodbujajo inovacije, ustvarjanje delovnih mest in trajnostno rast. Stabilne in pravične družbe so temelj gospodarske uspešnosti. Po drugi strani pa lahko konflikti in nestabilnost uničijo gospodarstva, saj globalni stroški nasilja vsako leto dosežejo 14,4 bilijona dolarjev, kar je enako 10,5 % svetovnega BDP-ja. Ko so družbe mirne in vodene po vladavini prava, zagotavljajo varnost in zaupanje, ki sta potrebna za uspešno poslovanje in gospodarsko rast. Zagotavljanje pravičnosti in močnih institucij ni le vprašanje poštenosti – je ključnega pomena za ustvarjanje pogojev, ki omogočajo, da gospodarski razvoj cveti.

Kako nezakoniti finančni tokovi vplivajo na globalno varnost in gospodarski razvoj ter katere strategije lahko izboljšajo okrevanje in vrnitev ukradenih sredstev?

Sofinancira
Evropska unija

47

Zagotavljanje dostopa do informacij in zaščita temeljnih svoboščin v skladu z nacionalnim in mednarodnim pravom sta ključnega pomena za spodbujanje smiselnih sprememb in mirnih družb.

Mir je predpogoj za socialni in gospodarski razvoj, brez njega pa prihaja do konfliktov, nasilja in nestabilnosti, kar ima negativne učinke na okolje. Danes obstaja veliko konfliktov, ki prispevajo k degradaciji okolja, posledice pa bodo vidne še dolgo časa.

Pakt o temeljnih pravicah določa zahtevo po zagotavljanju visoke ravni zaščite okolja. Po mnenju Urada Visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice, pravica do zdravega okolja vključuje čisti zrak, varno in stabilno podnebje, dostop do varne pitne vode in sanitarnih storitev, zdravo biotsko raznovrstnost in ekosisteme. Poleg tega imajo ljudje pravico dostopa do informacij o stanju okolja in do uveljavljanja svojih svoboščin, s čimer zahtevajo od institucij ukrepanje.

Kako lahko neformalno izobraževanje pomaga zaščititi temeljne svoboščine? Katere so strategije za zagotavljanje dostopa do informacij?

Sofinancira
Evropska unija

Geopolitični konflikti in oživitev nacionalističnih čustev ovirata globalno sodelovanje, kar izpostavlja nujnost usklajenih prizadevanj za zagotavljanje potrebnega financiranja in tehnološke podpore za države v razvoju, da bi pospešile dosego ciljev trajnostnega razvoja. Po pandemiji COVID-19 se države v razvoju soočajo z rastočim zunanjim dolgom, ki ga še poslabšujeta brezprecedenčna inflacija, višje obrestne mere in tekmovalne vladne prioritete v okviru omejenega fiskalnega prostora, kar jasno kaže na nujno potrebo po olajšavi dolga in povečani finančni pomoči. Leta 2021 je globalni zunanji dolg presegel 8 bilijonov dolarjev, več kot polovica držav z nizkimi dohodki pa je v težavah z dolgom ali pa so izpostavljene visokemu tveganju za to. Ta finančna obremenitev dodatno otežuje njihovo zmožnost vlaganja v razvojne projekte.

Kako lahko mladi prispevajo k oblikovanju in krepitevi partnerstev, ki spodbujajo cilje trajnostnega razvoja v svojih skupnostih in širše, da zagotovijo učinkovita partnerstva, sposobna reševanja kompleksnih izzivov razvoja?

Sofinancira
Evropska unija

Globalna ekonomska stabilnost in razvoj sta okrepljena z močnimi partnerstvi, usklajenostjo politik in usklajenimi prizadevanji med državami, kar zagotavlja skupen napredek in dobrobit.

Globalna partnerstva so ključnega pomena za zagotavljanje ekonomske stabilnosti in razvoja. Mednarodno sodelovanje, zlasti na področjih, kot so trgovina, finance in tehnologija, lahko bistveno poveča globalno gospodarsko rast. Na primer, zmanjšanje trgovinskih ovir in spodbujanje odprtih trgov lahko poveča globalno trgovino ter prispeva dodatnih 1,1 bilijona dolarjev k globalnemu gospodarstvu do leta 2025, po podatkih Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj – Gospodarska napoved 2023. Usklajena prizadevanja na področju davčne politike lahko zmanjšajo davčno utajo, kar bi lahko povečalo javne prihodke za stotine milijard dolarjev, ki bi jih bilo mogoče ponovno vlagati v razvojne projekte. Z okrepljenimi partnerstvi lahko zagotovimo, da bo gospodarska rast bolj vključujoča in bo koristila vsem državam.

Kako lahko globalna makroekonomska stabilnost prispeva k trajnostnemu razvoju in kakšne so prednosti usklajevanja politik ter skladnosti med državami?

Sofinancira
Evropska unija

50

Z globalizacijo in okoljskimi problemi, ki presegajo meje ene države, varstvo okolja zahteva mednarodno sodelovanje in globalna partnerstva.

Podnebne spremembe vplivajo na ves svet, povzročajo naravne nesreče in spreminjajo podnebje.

Da bi se soočili s temi težavami in našli rešitve, Program Združenih narodov za okolje (UNEP) podpira partnerstva in mreže, da zgradi globalnih skupnosti odločevalcev, zagovornikov in praktikov, ki integrirajo rešitve za upravljanje ekosistemov za zmanjšanje tveganja nesreč, prilagoditev podnebnim spremembam in razvojne strategije. UNEP je ustanovil Partnerstvo za okolje in zmanjšanje tveganja nesreč, ki vključuje 23 organizacij, ki promovirajo upravljanje ekosistemov kot ključno strategijo za omogočanje ranljivim skupnostim in državam, da zmanjšajo tveganje nesreč in gradijo odpornost na nesreče in podnebne spremembe.

Kako lahko ljudje in skupnosti sodelujejo pri iskanju rešitev za okoljske težave? Po vašem mnenju, kakšno vlogo lahko igrajo mladi pri spodbujanju mednarodnega sodelovanja za zaščito okolja?

Sofinancira
Evropska unija

Potovanje skozi kartice SDG

Škatla kartic SDG je inovativni učni material, ki spodbuja kritične razprave o trajnostnem razvoju, spodbuja kritično razmišljanje, stimulira smiselne pogovore in na koncu spodbuja spremembe v vedenju proti bolj trajnostnemu načinu življenja med mladimi ter sprejemanju zelenih trajnostnih življenjskih slogov. Škatla kartic SDG vsebuje 51 kartic, ki so namenjene raziskovanju treh dimenzij – socialne, ekonomske in ekološke – vseh 17 ciljev trajnostnega razvoja. Te kartice pomagajo mladim ljudem, da se vključijo v premišljene razprave in generirajo ideje za pozitivne spremembe. Imeli boste priložnost, da se seznanite z različnimi vidiki trajnostnega razvoja, razmislite o različnih perspektivah in prispevate svoje ideje. Namen je učiti se, kritično razmišljati in sodelovati pri ustvarjanju rešitev, ki podpirajo bolj trajnosten in pravičen svet za vse. S skupinskim delom in skupnim razumevanjem lahko navdihnemo in najdemo ustvarjalne pristope za reševanje problemov v resničnem svetu.

Vsebina škatle

Škatla kart SDG je inovativno izobraževalno gradivo, sestavljeno iz 51 kart, ki se osredotočajo na ekonomske, socialne in ekološke dimenzije ciljev trajnostnega razvoja.

Zasnovane so za razumevanje in reševanje izzivov iz resničnega sveta.

V škatli so tudi tri vrste dodatnih kart:

1. Karte z viri – te nudijo ozadje in informacije, ki vam pomagajo bolje razumeti cilje trajnostnega razvoja.
2. Karte rešitev – ponujajo različne metode in tehnike, ki jih lahko uporabite skupaj s kartami SDG za izboljšanje učnega procesa.
3. Pregledne karte – kot ta, razlagajo, kako uporabljati karte.

Začnite z raziskovanjem kart SDG in uporabite dodatne karte, da poglobite svoje razumevanje in spodbudite razprave. Glavni cilj je ustvariti trdno osnovo znanja in si prizadevati za praktične rešitve, ki bodo prinesle pravo razliko.

Razporeditev kart SDG

Na voljo je 51 kart, ki so posvečene trem dimenzijam 17 ciljev trajnostnega razvoja (SDG). Vsaka od teh kart ima enako postavitev:

- V zgornjem levem kotu je označena dimenzija karte – socialna, ekonomska in okoljska.
- Ob dimenziji so številka, naslov in ikona specifičnega cilja SDG.
- Vsak od 17 ciljev ima določeno barvo, karta z določenim ciljem pa je v isti barvi, kot jo uporablja OZN.
- V zgornjem desnem kotu je škatla z izjavo.
- Srednji del karte je namenjen dejstvu in številkam, ki pomagajo bolje razumeti cilj.
- Pod srednjim delom je škatla z enim ali več vprašanji za začetek razprav.
- V spodnjem levem kotu je logo programa Erasmus+.
- Ob njem je številka karte.
- V spodnjem desnem kotu je QR koda, kjer so na voljo dodatne informacije o specifičnem cilju SDG.
- Ob njej je logo projekta.

Postavitev dodatnih kart

Na voljo je 19 dodatnih kart: 5 preglednih kart, 7 kart z viri in 9 kart z rešitvami. Te karte imajo podobno postavitev:

- V zgornjem levem kotu je označen tip karte – pregledna, vir ali rešitev.
- Zgoraj se nahaja škatla z naslovom, ki ustreza vsebini karte.
- Srednji del karte vsebuje koristne informacije, kot so dodatne razlage, navodila in pojasnila.
- V spodnjem levem kotu je logo programa Erasmus+.
- Ob njem je številka karte.
- Na kartah z viri, ob številki karte, se nahaja QR koda, ki pripelje do spletne strani, kjer so na voljo dodatne informacije o specifični temi. Ta možnost omogoča poglobitev razumevanja teme.
- V spodnjem desnem kotu je logo projekta.
-

Karte z rešitvami

Iskanje dobrih rešitev za vprašanja, postavljena na kartah SDG, zahteva ustvarjalnost, potrpežljivost in timsko delo. Pomembno je premisliti, kako realne so ideje in kako jih lahko uresničimo v resničnem življenju. Cilj je najti rešitve, ki so ustvarjalne in izvedljive ter prinašajo pravo spremembo v vaši skupnosti ali svetu.

Karte z rešitvami vsebujejo več metod in tehnik, kot so World Cafe, Mind Mapping, Challenge Mapping, SWOT analiza, ki jih lahko uporabite za doseg specifičnih ciljev – bodisi za spodbujanje individualnega dela udeležencev bodisi za pomoč pri skupinskem iskanju idej in sodelovanju. Vsaka rešitev ali tehnika je zasnovana tako, da spodbuja različne vrste idej in vam pomaga, da na isto vprašanje ali problem pogledate z različnih zornih kotov.

Karte z rešitvami vsebujejo kratko razlago metode ali tehnike, nato pa nudijo navodila za izvedbo specifične aktivnosti. Ta del ponuja dragocene informacije za facilitatorja, kot so število udeležencev, njihova razdelitev in potrebni materiali.

Kaj so cilji trajnostnega razvoja (SDG)?

Cilji trajnostnega razvoja (SDG), znani tudi kot 17 globalnih ciljev, so cilji, ki jih je sprejela Organizacija združenih narodov (193 držav), da bi rešili najpomembnejše izzive sveta, vključno z revščino, lakoto, zdravjem, izobraževanjem, enakostjo spolov, čisto vodo, dostopno energijo, ukrepi za podnebje in še več.

Cilji SDG so bili sprejeti leta 2015, z namenom doseči te ambiciozne cilje do leta 2030, ob tem pa pozivajo k globalnemu sodelovanju med vladami, podjetji in posamezniki. Cilji trajnostnega razvoja so zasnovani tako, da nikogar ne izključijo, njihov namen pa je ustvariti prihodnost, ki bo pravična, trajnostna in za dobro vseh.

17 SDG ciljev je medsebojno povezanih, kar pomeni, da ukrepi na enem področju vplivajo na rezultate na drugih področjih, hkrati pa razvoj mora uravnotežiti socialno, ekonomsko in okoljsko trajnost.

Vsak cilj ima specifične cilje in kazalnike za merjenje napredka. Skupaj je 169 ciljev, ki so razdeljeni med vseh 17 SDG. Poleg tega se organizirajo posebni dogodki, kot so forumi, konference, sestanki strokovnih skupin in drugi, za vsak cilj, da bi ocenili napredek in izvedli podrobno analizo ciljev.

Sofinancira
Evropska unija

V-1

17 ciljev trajnostnega razvoja (1)

Brez revščine – Odpraviti revščino v vseh njenih oblikah povsod.

Brez lakote – Odpraviti lakoto, doseči varnost hrane, izboljšati prehrano in spodbujati trajnostno kmetijstvo.

Zdravje in dobrobit – Zagotoviti zdravo življenje in spodbujati dobrobit za vse v vseh starostnih obdobjih.

Kakovostno izobraževanje – Zagotoviti vključujoče in pravično kakovostno izobraževanje ter spodbujati možnosti za vseživljensko učenje za vse.

Enakost spolov – Doseči enakost spolov in opolnomočiti vse ženske in dekleta.

Čista voda in sanitarni pogoji – Zagotoviti razpoložljivost in trajnostno upravljanje vode ter sanitarnih storitev za vse.

Dostopna in čista energija – Zagotoviti dostop do cenovno dostopne, zanesljive, trajnostne in moderne energije za vse.

Dostojno delo in gospodarska rast – Spodbujati vključujočo in trajnostno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlitev ter dostojno delo.

Industrija, inovacije in infrastruktura – Graditi odporne infrastrukture ter spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo.

Sofinancira
Evropska unija

V-2

17 ciljev trajnostnega razvoja

(2)

Reduced inequalities - Reduce inequality within and among countries

Trajnostna mesta in skupnosti – Ustvariti vključujoča, varna, odporna in trajnostna mesta ter človeška naselja.

Odgovorna poraba in proizvodnja – Zagotoviti trajnostne vzorce porabe in proizvodnje.

Podnebne spremembe – Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim vplivom.

Življenje pod vodo – Varovati in trajnostno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj.

Življenje na kopnem – Varovati, obnavljati in spodbujati trajnostno rabo kopenskih ekosistemov, ustaviti degradacijo tal in izgubo biotske raznovrstnosti.

Mir, pravičnost in močne institucije – Spodbujati mirne in vključujoče družbe za trajnostni razvoj.

Partnerstvo za cilje – Okrepiti sredstva za uresničevanje ciljev in oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj.

Zgodovina ciljev trajnostnega razvoja (SDG)

Cilji trajnostnega razvoja so se razvili iz 8 ciljev tisočletja (MDG), ki so bili ustvarjeni leta 2000. 8 MDG ciljev so bili: 1) Odpraviti skrajno revščino in lakoto; 2) Doseči univerzalno osnovno izobraževanje; 3) Spodbujati enakost spolov in opolnomočiti ženske; 4) Zmanjšati smrtnost otrok; 5) Izboljšati zdravje mater; 6) Biti v boji proti HIV/AIDS-u, malariji in drugim boleznim; 7) Zagotoviti okoljsko trajnost; in 8) Globalno partnerstvo za razvoj.

MDG cilji so pripomogli k pomembnemu napredku, dvigovanju milijonov ljudi iz revščine ter izboljšanju dostopa do izobraževanja in zdravstvene oskrbe. Vendar so imeli MDG cilji svoje omejitve – osredotočali so se predvsem na države v razvoju in niso celovito obravnavali okoljske trajnosti. Leta 2015 je Organizacija Združenih narodov lansirala cilje trajnostnega razvoja (SDG), ki so se gradili na uspehih MDG ciljev, hkrati pa širili obseg za obravnavanje okoljske trajnosti, neenakosti in širšega razvoja. SDG cilji so globalni poziv k dejanju, ki spodbuja vse države, da sodelujejo pri ustvarjanju boljše in trajnostne prihodnosti.

Napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja (SDG)

Od sprejetja ciljev trajnostnega razvoja leta 2015 je svet dosegel opazen napredek pri njihovem uresničevanju, z izboljšavami na področjih, kot so zmanjšanje revščine, večji dostop do izobraževanja in boljši zdravstveni izidi. Na primer, delež ljudi, ki živijo v skrajni revščini, se je zmanjšal, dostop do čiste vode pa se je izboljšal za milijone ljudi.

Kljub tem dosežkom pa še vedno obstajajo izzivi, zlasti pri boju proti podnebnim spremembam, doseganju enakosti spolov in zmanjševanju neenakosti. Pandemija COVID-19 je upočasnila napredek na mnogih področjih, kar je poudarilo potrebo po odpornosti in večjih naložbah v trajnostni razvoj.

Vsako leto Organizacija Združenih narodov objavi poročilo o ciljih trajnostnega razvoja, ki vsebuje oceno napredka pri doseganju SDG na podlagi najnovejših podatkov in ocen. Poročila običajno obravnavajo svetovna dogajanja in njihov vpliv na SDG ter opozarjajo na področja, kjer so potrebni nujni ukrepi, da bi rešili SDG cilje in do leta 2030 dosegli pomenljiv napredek za ljudi in planet.

Sofinancira
Evropska unija

V-5

Globalna pomembnost ciljev trajnostnega razvoja (SDG)

Cilji trajnostnega razvoja (SDG) so ključnega pomena za zagotavljanje trajnostne prihodnosti za vse, saj naslavljajo globalne izzive, kot so revščina, neenakost in okoljska degradacija. Ti cilji poudarjajo medsebojno povezanost – napredek pri enem cilju pogosto spodbuja napredek pri drugih. Na primer, izboljšanje izobraževanja (Cilj 4) lahko vodi do boljših gospodarskih priložnosti (Cilj 8), kar pripomore k zmanjšanju revščine (Cilj 1). Dosego ciljev trajnostnega razvoja je mogoče doseči le s sodelovanjem med vladami, zasebnim sektorjem in civilno družbo, da ustvarimo vključujoč, pravičen in trajnosten svet. SDG cilji predstavljajo načrt za globalno ukrepanje, ki spodbuja posameznike, organizacije in vlade k skupnemu delu za boljšo prihodnost.

Pomembno je vedeti, kateri cilji so postavljeni, vendar pa je prav tako ključno prepoznati in praznovati dosežke, ki smo jih že dosegli. Na primer, čeprav je še veliko dela na področju Cilja 5, je treba izpostaviti napredek, kot je dejstvo, da je 10 držav po prvič izvolilo ženske za predsednice držav, hkrati pa so bili doseženi pomembni koraki na področju spolnega in reproduktivnega zdravja ter pravic, kot so prepoved otroških porok in dekriminalizacija splava.

Sofinancira
Evropska unija

V-6

Platforma za izvedbo ciljev trajnostnega razvoja

Platforma za akcije ciljev trajnostnega razvoja (SDG) je globalni register prostovoljnih politik, zavez, partnerstev z več deležniki in drugih pobud, ki jih izvajajo vlade, sistem Združenih narodov in drugi različni akterji za pospeševanje doseganja ciljev trajnostnega razvoja ZN.

Vlade in drugi akterji so povabljeni, da na platformi registrirajo svoje politike, pobude ali zaveze, ki pospešujejo uresničevanje enega ali več SDG-jev. To storijo tako, da izpolnijo obrazec, ki zahteva podrobne informacije o vsaki pobudi, vključno z informacijami o izvajanju, prejemnikih, proračunu, virih, časovnem okviru in evalvaciji.

Ta platforma je zelo uporabna, saj omogoča ne le registracijo vaših pobud, ampak tudi omogoča iskanje pobud po ciljih. Na primer, če želite storiti več na področju odgovorne potrošnje (Cilj 12), lahko najdete več kot 1000 vnosov, vključno z izobraževalnimi pobudami, odgovornimi podjetniki, ekološkim tednom mode in drugimi dogodki, kjer lahko sodelujete ali pridobite informacije in navdih za ukrepanje.

Sofinancira
Evropska unija

V-7

World Café

(Metoda svetovne kavarne)

Metoda svetovne kavarne se lahko uporablja za vodenje dialogov v večjih skupinah. To dejavnost lahko prilagodite različnim potrebam, vendar so naslednje osnovne komponente, na katerih temelji ta aktivnost:

1. **Prostor:** Ustvarite okolje, ki spominja na kavarno, na primer okroglo mizo s prtom, nekaj cveticami, blokom papirja in barvnimi svinčniki. Ob vsaki mizi naj bodo 4 stoli (največ 5).
2. **Pozdrav in uvod:** Pozdravite udeležence, razložite koncept metode svetovne kavarne in delite (ali pa skupaj ustvarite) pravila obnašanja v kavarni (biti spoštljiv, izražanje mnenja, poslušanje drugih, sodelovanje v pogovoru in druga pravila, ki jih menite, da so potrebna za vašo skupino). Razložite, da bodo v tej aktivnosti uporabljali **SDG Cards Box**, kar je komplet 51 vprašanj, ki zajemajo tri dimenzije vsakega cilja trajnostnega razvoja. Vsaka karta vsebuje izjavo, razlago z dejstvi in številkami ter vprašanje za začetek skupinske razprave.
3. **Krogi v manjših skupinah:** Udeležence razdelite v skupine po 4 (največ 5) ljudi in jih posadite okoli miz. Obvestite jih, da bodo na vsaki mizi prejeli eno karto, s katero bodo imeli 20 minut za razpravo. Ko se čas izteče, naj vsak udeleženec zamenja mizo. (Če bo vodja dejavnosti menil, da je potrebno, lahko eden od udeležencev ostane ob mizi kot "gostitelj mize" za naslednji krog.) Razložite, da bo potekalo tri (ali več, če je potrebno) kroge.
4. **Vprašanja:** V vsakem krogu izberite SDG karte in jih postavite na vsako mizo. Izberite cilj in dimenzijo SDG-ja glede na želeno temo in cilje, ki jih želite doseči. Isto karto lahko uporabite v več krogih ali pa izberete karte, ki se med seboj dopolnjujejo, da vodite razpravo v želeno smer.
5. **Obiranje:** Po krogu v manjših skupinah (ali med krogi, po potrebi) prosite udeležence, da svoje vpogleds in zaključke iz razprave zapišejo na papir. Na koncu jih povabite, da svoje zaključke delijo z večjo skupino.

Role Playing (Igra vlog)

Igranje vlog – SDG Intelligence Box

Pogosto imajo različni ljudje na isto vprašanje različne odgovore. Karte SDG Intelligence Box vsebujejo 51 vprašanj, ki jih lahko uporabite za začetek razprav in boljše razumevanje različnih pogledov. Za organizacijo te aktivnosti boste morali pripraviti naslednje:

- Določite 5 vlog – mladina, oblikovalec politik, vlada, okoljska organizacija, lastnik podjetja. (Lahko določite tudi druge vloge, odvisno od ciljne skupine in ciljev aktivnosti.)
- Natisnite vloge in kratke opise za vsako.
- Izberite karte SDG Intelligence Box, ki jih želite uporabiti – lahko je to ista karta za vsako skupino ali različne karte.

Aktivnost

1. Skupino razdelite v skupine po pet oseb in jih postavite za mizo.
2. Dodelite vloge udeležencem – lahko jim jih dodelite vi ali pa jim pustite, da jih izberejo sami.
3. Razložite, da je na mizi ena karta, ki vsebuje izjavo, nekaj dejstev in vprašanje. Udeleženci bodo morali prebrati celotno karto in odgovoriti na vprašanje, glede na vlogo, ki so jo prevzeli.
4. Vsaka vloga bo imela eno minuto, da odgovori na vprašanje.
5. Ko vsi odgovorijo, naj vsi zamenjajo vloge in ponovno odgovorijo na isto vprašanje, dokler vsak ne prevzame vseh vlog.
6. Na koncu vprašajte udeležence, naj se zamislijo nad razpravami in delijo svoje zaključke ali misli – na primer, ali so obstajali soglasni pogledi, ali so se pojavili primeri, ko je bil odgovor popolnoma drugačen, tudi znotraj iste vloge itd.

Kollaboratives Brainstorming (Kolektivno iskanje idej)

Kolektivno brainstormanje je način, kako se lahko posamezniki z različnih področij povežejo in ustvarijo nove ideje ter potencialne rešitve za določeno temo. Več idej, kot jih skupina ustvari, večje so možnosti, da dosežejo ustrezno rešitev. Brainstormanje je odlično orodje, ki pomaga preseči očitne rešitve in priti do inovativnih idej. Ta dejavnost odpira udeležence za nove ideje, izboljšuje domišljijo in ustvarjalnost ter na koncu pomaga pri iskanju boljših rezultatov. Ta metoda pomaga, da se vsi počutijo vključene, ideje pa lahko rastejo v prijaznem in odprtem prostoru. To je odličen način za iskanje kreativnih in celovitih rešitev.

Dejavnost

- Glede na število udeležencev jih razdelite v skupine, ki naj štejejo vsaj dve osebi.
- Skupinam dajte isto kartico iz SDGs Cards Box in jim dajte 10 do 15 minut, da preberejo informacije na kartici ter med seboj razpravljajo o potencialnem odgovoru na vprašanje, ki je postavljeno na kartici.
- Prosite jih, da odgovor zapišejo na nalepko (post-it) ali pa ga delijo preko spletnega orodja, kot so Google Jamboard, Pinup, Miro ali katero koli drugo orodje, ki ga poznate.
- Ko vsaka skupina poda odgovor, prosite udeležence, naj organizirajo ideje, poiščejo skupne teme in nadgradijo rešitve drug drugega, s čimer bodo našli najboljšo možno rešitev. Če so odgovori bili zapisani na nalepkah, naj udeleženci gredo na steno in skupaj delajo na tem. Če je bilo uporabljeno digitalno orodje, uporabite projektor, da prikažete odgovore, nato pa jih prosite, naj svoje predloge podajo ustno.
- Ponovite dejavnost za toliko SDGs, kot je potrebno.

Scanning and Sharing Insights (Raziskovanje in izmenjava mnenj)

Vsaka kartica v SDG Intelligence Box vsebuje QR kodo. Udeleženci jo lahko skenirajo in pridobijo več informacij o specifičnem SDG – dodatna dejstva, statistiko, podatke, članke in druge relevantne informacije o cilju.

Skeniranje in deljenje informacij je koristna dejavnost, saj prinaša nove ideje in različne poglede, kar pomaga vsem bolj razumeti temo. Prav tako vodi do globljih razprav in bolj informiranih rešitev.

Dejavnost

- Vsakemu udeležencu dodelite kartico z enim SDG (lahko je isti SDG za vse, da poglobijo razumevanje istega cilja, ali pa različni SDG-ji za pokrivanje širših informacij). Prosite jih, naj skenirajo QR kodo in preberejo informacije, ki so na voljo. Spodbudite jih, da naredijo dodatno raziskavo na temo specifičnega SDG. Dajte jim 30 minut za to nalogo.
- Ko udeleženci zaključijo z raziskovanjem in povzamejo ugotovitve, jih prosite, da jih delijo z drugimi. To lahko naredijo na več načinov: z ustno predstavitvijo svojih ugotovitev, izdelavo plakata ali izobraževalnega videa na temo. Izbrana oblika je odvisna od razpoložljivega časa in virov.
- Spodbudite povratne informacije, vprašanja in komentarje drugih udeležencev, da spodbudite razpravo in izmenjavo idej o istem ali različnih SDG-jih. Za ta del dejavnosti lahko uporabite metodo iz "Peer feedback Rounds" Solution Card, da spodbudite udeležence k strukturirani povratni informaciji in pomagajo izboljšati ideje, ki so jih udeleženci razvili v svojih skupinah.
- Sejo zaključite z dejavnostjo povratnega pregleda – vprašajte udeležence, kaj je bilo najbolj zanimivo ali presenetljivo, kar so se naučili med to sejo, in ali bo to vplivalo na njihove akcije v vsakdanjem življenju.

Challenge Mapping

(Zemljevid izzivov)

Zemljevid izzivov pomaga razdeliti velike probleme, povezane z OZN cilji trajnostnega razvoja (SDG), na manjše in lažje izzive. Ta pristop omogoča, da se veliki problemi ne zdijo tako preobremenjujoči in pomaga vsem, da ugotovijo, kje začeti in kako napredovati. Ta metoda prav tako pomaga ustvariti skupno razumevanje izziva, vsega, kar je z njim povezano, vseh ovir ter večje namene, zakaj je treba težave rešiti. Ko imajo udeleženci skupno razumevanje, je lažje najti najboljše rešitve.

Aktivnost

- Najprej naj udeleženci razmislijo sami, nato v manjših skupinah in na koncu kot celotna skupina.
- Razdelite kartice iz SDG Cards Box udeležencem. Prosite jih, naj preberejo celotno kartico in vprašanja na koncu. Natančno pojasnite, naj odgovorijo na ta vprašanja ob upoštevanju informacij iz kartice: Zakaj je ta tema pomembna? Zakaj moramo rešiti ta problem? Pojasnite namen in jih prosite, naj napišejo svoje odgovore na priponkah.
- Nato prosite udeležence, naj odgovorijo na naslednja vprašanja: Kaj nas ovira pri reševanju tega? Pojasnite jim, naj napišejo seznam ovir, izberejo najpomembnejše in jih napišejo na priponkah.
- Na podlagi prejšnjih faz prosite udeležence, naj z brainstormanjem oblikujejo veliko količino vprašanj, ki se začnejo z "Kako bi lahko...". Kakšna vsa vprašanja bi morali obravnavati, da bi dosegli naš cilj in rešili vse težave? Prosite jih, naj ta vprašanja napišejo na priponkah.
- Ko udeleženci izpolnijo vse priponke, jih prosite, naj naglas preberejo svoje odgovore na prvo vprašanje in pripnejo priponko na steno. Ko vsi udeleženci odgovorijo, poiščite skupen cilj.
- Postopek ponovite za naslednja vprašanja.

Na koncu boste imeli jasen cilj, najpomembnejše izzive in možne ukrepe za njihovo rešitev.

SWOT Analysis for SDGs

(Analiza močnih točk, slabosti, priložnosti in groženj za cilje trajnostnega razvoja)

SWOT analiza je tehnika, ki se uporablja za prepoznavanje prednosti, slabosti, priložnosti in groženj. Čeprav se predvsem uporablja v poslovanju in za specifične projekte, je ta tehnika še posebej uporabna pri obravnavi ciljev trajnostnega razvoja (SDG) in njihovega doseganja. Ta tehnika pomaga udeležencem, da na cilje trajnostnega razvoja pogledajo z vseh vidikov ter prepoznajo prednosti, slabosti, priložnosti in grožnje, kar bo pripomoglo k oblikovanju bolj učinkovitih in strateških rešitev. Delo v parih in skupinah bo zagotovilo izmenjavo mnenj in idej, sodelovanje in razprave, ki bodo pripomogle k določitvi najpomembnejših točk, ki jih je treba vključiti v vsak del predloge.

Aktivnost

- Udeležence razdelite v skupine po dva do tri ljudi.
- Udeležence prosite, naj naštudirajo prednosti in slabosti svojega trenutnega pristopa k doseganju določenega cilja SDG, skupaj s priložnostmi in grožnjami, ki bi lahko vplivale na njihove napore. Nato naj izpolnijo predlogo.
- Ko so predloge izpolnjene, združite dve skupini (skupaj štiri do šest ljudi) in jih prosite, naj primerjajo svoje SWOT analize, razpravljajo o podobnostih in razlikah ter ustvarijo novo predlogo SWOT analize, kjer so združene ideje obeh skupin.
- Če je mogoče glede na število skupin, ponovite postopek z združevanjem še dveh skupin (do 8 ljudi na skupino).
- Vsaka skupina predstavi svojo SWOT analizo preostalim udeležencem.
- Udeležence prosite, naj izpeljejo zaključke o podobnostih in razlikah. Vprašajte jih, kako enostavno ali težko je bilo doseči soglasje z drugimi skupinami glede tega, kaj naj SWOT analiza vključuje.

Opomba: Predhodno pripravite A4 predloge za SWOT analizo.

Future Visioning

(Vizualizacija prihodnosti)

Ta tehnika pomaga udeležencem, da razmišljajo izven današnjih izzivov in se osredotočijo na pozitivne spremembe, ki jih lahko prinesejo njihove akcije. Predstavljanje uspešnega izida spodbuja udeležence, da razvijejo praktične korake za uresničitev te vizije. Del vizualizacije prihodnosti lahko izvedete na kreativen način, tako da udeležence prosite, da pripravijo avdio posnetke, videoposnetke ali druge interaktivne dejavnosti. To bo spodbudilo sodelovanje mladih in povečalo njihov interes za dejavnost.

Dejavnost

1. Razdelite enako SDG kartico vsakemu udeležencu.
2. Prosite udeležence, naj si predstavljajo prihodnost, v kateri je bil dosežen določen SDG cilj, in naj opišejo, kako ta prihodnost izgleda, ob tem pa razmislijo o zdravju, izobraževanju, okolju in enakosti. To lahko storite na različne načine – kot avdio zgodbo, posneto na telefonu, kot video posnetek na telefonu, kot vizualni plakat na Flipchartu ali celo preprosto predstavitev. Izbira načina predstavitve je odvisna od razpoložljivega časa in možnosti, ki jih imajo udeleženci za uporabo digitalnih orodij.
3. Prosite udeležence, naj predstavijo svoje vizije skupini.
4. Razdelite udeležence v skupine po trije in jih prosite, da skupaj razvijejo korake, ki bi jih pripeljali do te prihodnosti, in jih zapišejo na Flipchart ali nalepke, ali, če je mogoče, uporabite spletno orodje, kot je Google Jamboard, Pinup, Miro ali katero koli drugo orodje, ki ga poznate.
5. Prosite majhne skupine, naj predstavijo svoje korake preostalim udeležencem.
6. Ko so vse skupine predstavile svoje korake, spodbudite razpravo o korakih, ki so jih predstavile vsaka skupina, in zožite seznam na pet do deset korakov, ki jih lahko vsak udeleženec sprejme za prispevek k uresnitvi določenega SDG.

Peer Feedback Rounds (Krogi povratnih informacij med vrstniki)

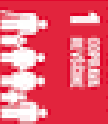
Peer Feedback Rounds je strukturiran način, kako skupine predstavijo svoje ideje in pridobijo koristne povratne informacije od drugih. Ta dejavnost se lahko uporablja skupaj z drugimi dejavnostmi, kjer je potrebno predstaviti ugotovitve skupine in najti skupno rešitev.

Včasih udeleženci niso pripravljeni deliti svojih misli ali idej, ker se morda počutijo negotove glede tega, kar želijo povedati, zato je pomembno pojasniti, zakaj je ta dejavnost pomembna.

Dejavnost

1. Pojasnite skupini, da so povratne informacije namenjene rasti, učenju in skupnemu izboljševanju, ne pa kritiziranju ali iskanju napak. Udeležencem povejte, na kaj naj se osredotoči povratna informacija (npr. veščine, izvedba, komunikacija, ideje). Zagotovitev okvirja pomaga, da so povratne informacije bolj uporabne, zato je lažje spregovoriti. Ker bodo ugotovitve rešitve za vprašanja, postavljena na SDG karticah, bi bila ena od možnosti za povratne informacije: 1) komentirati, katera rešitev bi jo bilo treba še razviti; 2) katera rešitev ne pokriva težave; 3) in kakšne rešitve niso bile omenjene s strani skupine, ki predstavi.
 2. Prosimo skupino, da predstavi svojo rešitev, preostali udeleženci pa naj poslušajo in podajo predloge za izboljšanje ali izpopolnitev ideje. Medtem ko drugi dajejo predloge, skupina, ki predstavi rešitev, upošteva te predloge in naredi ustrezne spremembe v svoji predstavitvi (bodisi na spletu bodisi na papirju).
 3. Ta postopek ponovite za vsako skupino, ki predstavlja svojo rešitev.
- Ta metoda spodbuja timsko delo in pomaga udeležencem, da svoje ideje vidijo z različnih perspektiv. Povratne informacije naredijo rešitve močnejše in učinkovitejše. Prav tako pomaga pri krepitvi samozavesti in veščin komunikacije, kar vsakomur omogoči, da se počuti bolj udobno pri deljenju svojih misli.

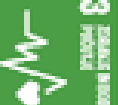

1
BEZ BÉDNY
A CHUDOBY

2
BEZ HLADU
A VÝHMŔ

3
DOBRA
ZDRAVOTNÁ
A BLAHOBÝTOSŤ

4
KVALITNÉ
VÝCHOVNÉ
SLUŽBY

5
ROVNOST
PŮLÍ
A MUŽŔ

6
ČISTÁ VODA
A
SANITÁCIA

7
DOSTUPNÁ
A ČISTÁ ENERGIJA

8
DOBRA
PRÁCA
A
EKONOMICKÝ
ROST

9
PRŮMYSL,
INOVÁCIE
A
INFRAŠTRUKTÚRA

10
SNÍŽENIE
NEROVNOSTÍ

11
TRVÁLNOSTNÉ
MESTO
A
KOMUNITY

12
ODPOVĚDNÁ
SPÔSOBNOSŤ
VYUŽITIA
PRÍRODY

13
KLIMATICKÉ
OPATRENIA

14
ŽIVOT
POD
VODOU

15
ŽIVOT
NA
SUŠINE

16
MIR,
SPRÁVODLIVOSŤ
A
PEVNÉ
INŠTITÚCIE

17
SPOLUPRÁCA
PRO
CIELE

CILJI
TRAJDOSTIVOSTI
RAZVOJA